

Víceleté rozpočtování

MKR FIUC 2022

Ing. Jiří Velinský, 5. 3. 2022

Program I.

- rozcvička
- víceleté rozpočtování
- důvody pro víceleté rozpočtování
- možné problémy
- předpoklady úspěšného víceletého rozpočtování
- metody střednědobého prognózování
- střednědobý výhled rozpočtu na úrovni ÚSC

Program II.

- obsah střednědobého výhledu rozpočtu
- typy víceletých rozpočtů
- výhody používání střednědobých výhledů rozpočtu

Víceleté rozpočtování

- V Česku má víceleté finanční řízení formu střednědobého výhledu rozpočtu
- MMF či Světová banka hovoří o víceletých výdajových (fiskálních) rámcích, které jsou aplikovány zejména na národní úrovni
- využívají se zejména při reformách řízení veřejných výdajů v tranzitivních a rozvojových zemích (Malawi, Mauritius, Ghana, Zair, Uganda)
- v zemích OECD byl víceletý rozpočet uplatňován od 70. – 80. let 20. století

Důvody pro víceleté rozpočtování I.

- vyžaduje, aby vlády vyjádřili jasně cíle a priority svých politik
- signalizuje, zda jsou realizované politiky a jejich dopady v souladu s definovanou fiskální strategií vlády
- přesouvá pozornost z roviny rozhodování o detailních výdajích do roviny změn celých politik
- vytváří fiskální meze v nichž se mohou roční výdaje rozpočtu pohybovat a tím podporuje fiskální disciplínu a alokaci zdrojů dle priorit

Důvody pro víceleté rozpočtování II.

- podporuje efektivnost v alokaci veřejných prostředků, nutí politiky vyjádřit priority a ochotu je financovat. Informuje ostatní subjekty, a tím zvyšuje předvídatelnost jednání vlády
- zajišťuje kontinuitu v rozpočtovém procesu. Při rozhodování o ročním rozpočtu jsou diskuse vedeny v kontextu střednědobé fiskální strategie a priorit realizovaných politik

Možné problémy víceletého rozpočtování I.

- přílišné spoléhání na odhady budoucích příjmů a výdajů při tvorbě ročního rozpočtu může vést k neflexibilitě a setrvačnosti v tvorbě fiskální politiky
- příliš optimistické víceleté projekce mohou být využity ke schválení veřejných výdajů, které by jinak schváleny nebyly
- tento přístup k rozpočtování může být příliš náročný - může odvést pozornost a zdroje od důležitých cílů při vytváření ročního rozpočtu.
- může se jednat jen o seznam přání, který nebude ročními rozpočty naplňován.

Možné problémy víceletého rozpočtování I.

- přílišné spoléhání na odhady budoucích příjmů a výdajů při tvorbě ročního rozpočtu může vést k neflexibilitě a setrvačnosti v tvorbě fiskální politiky
- příliš optimistické víceleté projekce mohou být využity ke schválení veřejných výdajů, které by jinak schváleny nebyly
- tento přístup k rozpočtování může být příliš náročný - může odvést pozornost a zdroje od důležitých cílů při vytváření ročního rozpočtu.
- může se jednat jen o seznam přání, který nebude ročními rozpočty naplňován.

Úspěšné fungování víceletého rozpočtování I.

- deklarovaná politická podpora procesu víceletého rozpočtování
- procesy rozpočtové kontroly, rozpočtových procesů a metod
- jasně definované rozvojové priority a cíle obce
- jasně definované víceleté projekty a zabezpečované služby
- obec využívá nástrojů dlouhodobého strategického a finančního řízení
- metodika tvorby odhadů budoucích příjmů a výdajů

Úspěšné fungování víceletého rozpočtování II.

- postupy zabezpečující informování o průběhu politik a procesů
- zpracování víceletého rozpočtu je variantní
- víceletý rozpočet je zpracováván jak pro kapitálovou, tak pro běžnou část rozpočtu
- dokument je zpracován ve srozumitelné formě

Metody střednědobého prognózování

- expertní metoda
- techniky časových řad
- deterministické techniky
- ekonometrické prognózování

Střednědobý výhled rozpočtu na úrovni ÚSC I.

- nástroj ÚSC sloužící pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství
- sestavuje se na základě přijatých závazků a uzavřených smluvních vztahů zpravidla na období 2-5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet
- obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů

Střednědobý výhled rozpočtu na úrovni ÚSC II.

- u dlouhodobých závazků se uvádějí jejich dopady na hospodaření ÚSC po celou dobu trvání závazku
- je definován zákonem 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Střednědobý výhled rozpočtu na úrovni ÚSC III.

- sestavuje se v menší míře podrobnosti než roční rozpočet
- není pevně dána jeho struktura

Obsah střednědobého výhledu rozpočtu I.

- limity výdajů obce na daný účel
- komentář k rozpočtu a shrnutí rozpočtových politik, které víceletý rozpočet obsahuje
- analýza rozpočtových příjmů, zvážení možných postupů jejich zvyšování, hledání dalších zdrojů příjmů obce
- vymezení rozpočtového procesu a stanovení významných dat v jeho průběhu, popis procesů zabezpečujících realizaci víceletého rozpočtu

Obsah střednědobého výhledu rozpočtu II.

- vymezení finančních metod a postupů v následujících oblastech:
 - rozpočtování kapitálových výdajů
 - rozpočtování výdajů jednotlivých projektů a způsob jejich financování
 - způsob řízení výdajů a jejich předvídání
 - způsob řízení zadluženosti obce ve vztahu ke kapitálovým výdajům
 - tvorba mimorozpočtových fondů
 - správa grantů, jejich řízení a plánování
 - výkaznictví
 - metodika analýzy příjmů a odhadu jejich výše

Obsah střednědobého výhledu rozpočtu III.

- propojení se strategickým plánem obce
- popis investiční politiky obce
- dlouhodobou politiku v oblasti řízení dluhu obce

Typy víceletých rozpočtů

- propojení rozpočtu a střednědobého výhledu rozpočtu – víceletý rozpočet má charakter finančního plánu, závazně je přijímán pouze roční rozpočet a rozpočtový výhled slouží jako předběžný plán
- rolující víceletý rozpočet - obsahuje detailní predikce P a V na dva či více následujících let. Přitom jsou však P a V následujícího roku vždy samostatně schvalovány
- „tradiční“ zpravidla dvouletý rozpočet - celý dokument je přijímán najednou. Na konci ročního rozpočtového období může být rozpočet zpřesněn a změněn, aby reagoval na případné změny

Provázanost střednědobého výhledu rozpočtu s dalšími nástroji řízení I.

- Základním dokumentem při plánování rozvoje obce je strategický plán obce. Vytváří rámce pro tvorbu dalších dokumentů.
- Střednědobý výhled rozpočtu by měl podávat informace o tom, zda jsou aktivity plánované ve strategickém plánu rozvoje obce realizovatelné, a za jakých podmínek. Vytváří finanční rámec pro jeho realizaci.

Provázanost střednědobého výhledu rozpočtu s dalšími nástroji řízení II.

- Je zde ale i opačná vazba. Projednávání strategického plánu za účasti veřejnosti dává jasný signál o prioritách obce a tedy o tom, kam mají směřovat rozpočtové zdroje.
- Propojení obou těchto nástrojů umožňuje vytvořit racionální systém alokace zdrojů. Vzniká tak rámec v němž jsou hodnoceny jednotlivé politiky a programy obce.

Výhody používání střednědobého výhledu rozpočtu

- zlepšení strategického a dlouhodobého plánování obce
- udržení fiskálního zdraví obce
- vytvoření a podpora rozpočtových procesů, které se více orientují na vytváření a realizaci jednotlivých obecních politik
- snížení spoléhání se na jednorázové rozpočtové příjmy a krátkodobé dotace při financování rozpočtových potřeb obce
- snížení počtu hodin věnovaných práci na rozpočtu

Výhody používání střednědobého výhledu rozpočtu – dle názoru českých měst

- přehled o finanční situaci obce, provázanost příjmů a výdajů obce
- lepší plánování investic - představa o možných zdrojích jejich financování
- řízení dluhu obce – výše závazků a jejich splácení., představa o maximálním únosném zadlužení obce
- snadnější příprava rozpočtu města, jeho kvalitnější příprava
- zlepšení strategického a dlouhodobého plánování obce

Shrnutí

Děkuji za pozornost.

- Ing. Jiří Velinský
- jiri.velinsky@econ.muni.cz